

2. Історія держави і права України. Навчальний посібник / В.М. Калашніков, Г.Г. Кривчик, К.А. Марков; за ред. В.М. Калашнікова. Дніпропетровськ, 2012. 256с.
 3. Історія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навч. закл. / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О.М. Головка та ін. Харків: Майдан, 2018. 616 с.
 4. Бочарніков Д. М. Грушевський про історію створення та кримінальне право «Руської Правди». *Право України*. 1996. № 11. С.65-70.
 5. Іванов В. М. Історія держави і права України: Навч. посіб. В 2 – х ч. К.: МАУП, 2002. Ч. I . 264 с.
-

Сидоренко Є. В., к.ю.н, завідувач кафедри «Правознавства»
*Чернігівський інститут імені Героїв Крут ПАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом» (м. Чернігів, Україна)*

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ТА ДОКТРИНАЛЬНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ "УМИСНЕ ТЯЖКЕ ТІЛЕСНЕ УШКОДЖЕННЯ"

З моменту проголошення України незалежною та прийняття основного закону держави Конституції, основним завданням нашої держави стало захист прав та інтересів особи. Так, Конституційний принцип - забезпечення природного права людини на життя і здоров'я посів чи не основне місце в царині державних гарантій. Держава гарантує, що основною соціальною цінністю в суспільстві є людина, а точніше її здоров'я, життя, честь і гідність. Забезпечуючи виконання зазначеного основного принципу, на державу покладено виконання завдання здійснення захисту суспільства від протиправних посягань на життя та здоров'я особи. Основним засобом реалізації зазначеного завдання держави є розробка і застосування ефективних способів і засобів, які спрямованні на охорону життя і здоров'я особи, а також ті, що сприяють протидії злочинів в цій сфері. Так, Кримінальний кодекс України (далі – КК України) містить норми, що встановлює правове регулювання встановленої проблематики - злочини проти життя і здоров'я особи, а зокрема умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, а також умисне вбивство і вбивство через необережність. Аналізуючи статистику, яку надає Генеральна прокуратура України більша частина злочинів стосується саме нанесення шкоди здоров'ю особи.

Кримінальний кодекс України чітко встановлює визначення умисного тяжкого тілесного ушкодження, під яким розуміється умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менше як на одну третину, або переривання вагітності чи непоправне знівечення обличчя – ч. 1 ст. 121 КК України [1].

До ознак тяжкого тілесного ушкодження належать:

- а) небезпека для життя;
- б) втрата будь-якого органу або втрата органом його функцій;
- в) душевна хвороба;
- г) розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш ніж на одну третину;
- д) переривання вагітності;
- е) невиправне знівечення обличчя [2].

До тяжких тілесних ушкоджень також відноситься таке ушкодження, яке призвело до втрати органу, або частини органу, або до втрати його функції. Тілесне ушкодження є

тяжким і у разі виникнення в наслідок ушкодження інші розлади здоров'я, що призвело до стійкої втрати працездатності. Іншими розладами здоров'я вважається такі ушкодження, що не характеризуються ознаками, перелічені в ст. 121 КК України [1]. В такому випадку особливе значення має стійкість втрати працездатності (не менше 1/3), яка передбачена законодавством тільки у разі інших розладів здоров'я.

Умисним тілесне ушкодження вважається в тому випадку, коли в діях особи, яка вчиняє злочинні дії, є умисел до таких злочинних дій та наслідків.

На думку М. І. Бажанова та Ю. В. Бауліна "тілесне ушкодження – це протиправне заподіяння шкоди здоров'ю іншої людини, що виражається в порушенні анатомічної цілості або фізичної функції органів і тканин тіла людини" [5, с. 16]. Такої ж думки і В. І. Борисов та В. Н. Куц : "телесного повреждения: это противоправное, умышленное или неосторожное причинение вреда здоровью другого человека, выразившееся в нарушении анатомической целостности или физиологической функции органов и тканей человеческого тела" [3, с. 16-17].

Проте, Ю. І. Скуратов та В. М. Лебедев вважають, що "далеко не будь-яка шкоду здоров'ю, навіть, якщо така шкода виникла внаслідок дії факторів зовнішнього впливу, можна називати тілесні ушкодження" [4, с 95].

Як стверджує Н. Ф. Кузнецова та І. М. Тяжкова в теорії кримінального права існує думка, відповідно до якої рівень шкоди здоров'ю встановлюється відповідно до положень медицини. Так, шкода здоров'ю – це ушкодження самого тіла або анатомічної цілісності окремих органів або тканин, а також зміна фізіологічної функції, або захворювання, що спричинилися від механічних, фізичних, хімічних, біологічних, психічних факторів [4, с. 96].

Так, термін "умисне тяжке тілесне ушкодження" трактується як умисне, тяжке ушкодження здоров'я особи через пошкодження анатомічної його цілісності, а також пошкодження окремих його органів та тканин тіла людини. Таке визначення містить і в доктрині, і в законодавстві кримінального права.

Так, при заподіяння шкоди здоров'ю, об'єктом такого злочину завжди виступає здоров'я особи. Відповідно до чинного кримінального законодавства України (КК України) кримінальна відповідальність за вчинення шкоди власному здоров'ю настає тільки у конкретних випадках. Як правило, це поширюється на такі відносини, які пов'язані не лише із здоров'ям іншої особи (ч. 1 і 2 ст. 409 КК України [1]). Потерпілим у такому злочині завжди є особа – громадянин України, особа без громадянства, іноземець. Об'єктивною стороною є: суспільно-небезпечне діяння (дія чи бездіяльність); наслідки від такого суспільно-небезпечного діяння у вигляді тяжкого тілесного ушкодження; причинний зв'язок між суспільно-небезпечними діяннями та неминучим наслідком у формі тяжкого тілесного ушкодження і як результат – ушкодження здоров'я. Суб'єктом злочину завжди є осудна особа, якій на момент заподіяння суспільно-небезпечного діяння (нанесення умисного тяжкого тілесного ушкодження) виповнилося 14 років. Суб'єктивна сторона складу злочину – прямий чи непрямий умисел.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25-26. – Ст.131.
2. "Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень" : МОЗ України; Правила від 17.01.1995 № 6 : [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95?lang=ru>.

3. Борисов В. И., Куц В. Н. Преступления против жизни и здоровья. – Х.: НПКФ "Консум", 1995. – 104 с.

4. Курс уголовного права. Том 3. Особенная часть / Кузнецова Н. Ф. Тяжкова И. М. – Москва : Зерцало-М. – 2002. – 312 с.

Слиш О. С., здобувач вищої освіти 3 курс, група АЮ-181

Науковий керівник – **Чічкань М. В.**, к.ю.н., доцент

Національний університет "Чернігівська Політехніка" (м. Чернігів, Україна)

ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДБАВОК ТА ДОПЛАТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМ ПРАЦІВНИКАМ

У сучасній науковій літературі досить часто звертається увага на питання оплати праці науково-педагогічних працівників. Фахівцями, які займаються дослідженням даної теми підкреслюється її важливість та актуальність. Так, Є. Момот, зазначає, що система оплати праці працівників вищої школи має свої особливості, характерні саме для цієї категорії працівників. Ця система включає посадовий оклад, який сплачується за виконання в межах шестигодинного робочого дня визначеного обсягу всіх видів педагогічної, наукової, методичної й організаційної роботи, яка передбачена індивідуальним планом викладача. Іншими її складовими можуть бути надбавки, премії, доплати. Специфіка оплати праці науково-педагогічних працівників залежить від таких факторів, як посада, кваліфікація, наявність наукового ступеня і вченого звання, стаж науково-педагогічної роботи [1 с. 84]. Розглянемо особливості таких елементів системи оплати праці науково-педагогічних працівників, як надбавка за вислугу років та доплати за науковий ступінь та вчене звання.

Відповідно до положень чинного законодавства науково-педагогічним працівникам установ освіти виплачуються надбавки за вислугу років щомісяця у відсотках до посадового окладу (ставки заробітної плати) залежно від стажу роботи у таких розмірах: понад три роки-10 відсотків; понад 10 років - 20 відсотків; понад 20 років — 30 відсотків посадового окладу. Порядок виплати зазначеної надбавки врегульований постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2001 року № 78 [2]. Основним документом для визначення стажу педагогічної роботи є трудова книжка та інші документи, що відповідно до законодавства підтверджують стаж роботи. Зміна розміру надбавки за вислугу років провадиться з місяця, що настає за місяцем, коли виникло таке право, якщо документи, необхідні для своєчасного і правильного обчислення стажу, знаходяться в навчальному закладі чи установі освіти, або з дня подання таких документів працівником. У разі коли науково-педагогічні працівники виконують роботу обсягом менше або більше норми, передбаченої ставкою заробітної плати, розмір надбавки за вислугу років зменшується або збільшується пропорційно навантаженню (обсягу роботи).

Важливо, що для виплати надбавки за вислугу років до стажу роботи зараховується час роботи на посадах, передбачених переліком, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників» [3]. Час роботи на посадах науково-педагогічних працівників за межами України зараховується до стажу педагогічної роботи, якщо міжнародними угодами (договорами) передбачено зарахування роботи до стажу, необхідного для призначення трудових пенсій. Працівникам, які крім основної роботи займалися викладацькою роботою у навчальних закладах обсягом не менше ніж 180 годин на